

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Облік у банках»
вибірковий компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від 31.08.21 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач - методист, Пушкар О. І.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри логістики НАУ, доктор економічних наук, професор, експерт Українського логістичного альянсу (УЛА) Смерічевська С.В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Облік у банках» складена відповідно до освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Облік і аудит».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія і методика ведення бухгалтерського обліку у банках.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами навчального плану: «Економіка підприємств», «Гроші і кредит», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Інформаційні системи і технології в обліку», «Економічний аналіз», «Аудит».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках.
2. Облік капіталу.
3. Облік доходів і витрат.
4. Облік касових операцій.
5. Облік розрахункових операцій.
6. Облік операцій з кредитування.
7. Облік депозитних операцій.
8. Облік операцій з цінними паперами
9. Облік операцій в іноземній валюті.
10. Облік операцій з основними засобами.
11. Облік операцій з нематеріальними активами.
12. Облік операцій з лізингу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Облік у банках» є формування сучасної системи знань з теорії і практики бухгалтерського обліку у банках.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Облік у банках» є вивчення теоретичних засад обліку в банках; ознайомлення із завданнями обліку за різними його напрямками; засвоєння техніки документального оформлення операцій у первинних облікових документах та методики реєстрації облікової інформації у системі рахунків; ознайомлення з методикою формування звітних показників за даними бухгалтерського обліку в банках.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні:

знати:

- зміст, завдання та принципи бухгалтерського обліку в банках;
- суть обліково-операційної роботи в банках;
- класифікацію банківської документації, організацію документообігу в банках;
- особливості побудови плану рахунків бухгалтерського обліку в банках, синтетичний та аналітичний облік;

– головні елементи фінансових звітів і принципи складання звітності.

вміти:

- заповнювати й перевіряти первинні банківські документи;
- складати бухгалтерські проведення на балансових і позабалансових рахунках;
- відображати господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку і в балансі;
- складати регулюючі проведення, звіти про фінансові результати, рух грошових коштів і балансу банку.

–

1.4. Форма підсумкового контролю (залік).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредити ECTS.

1.5. Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов
Фахові компетентності (ФК)	ФК-3	Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення
	ФК-12	Здатність формувати обліково-аналітичну інформацію для ефективного управління діяльністю підприємства
	ФК-13	Здатність застосовувати та формувати інформаційну підтримку управління підприємством з використанням сучасного технічного та методичного інструментарію

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

Тема № 1. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках.

Система бухгалтерського обліку в банках та її складові. Організація та забезпечення операційної діяльності в банках. Документування, аналітичний та синтетичний облік операційної діяльності в банках. Характеристика та побудова Плану рахунків бухгалтерського обліку банків. Характеристики і форми аналітичного обліку.

Тема № 2. Облік капіталу.

Характеристика банківської системи України. Процедура державної реєстрації банку. Облік операцій з формування статутного капіталу банку. Облік акцій власної емісії, викуплених банком у акціонерів. Облік нарахування дивідендів акціонерам за акціями банків. Облік інших складових капіталу банку.

Тема № 3. Облік доходів і витрат.

Класифікація доходів і витрат банку та їх відображення у Плані рахунків бухгалтерського обліку банків. Облік доходів і витрат банку на основі базових принципів МСБО. Облік формування резервів під заборгованість за нарахованими доходами. Облік фінансового результату діяльності банку.

Тема № 4. Облік касових операцій.

Організація роботи з готівкового обігу в банках України. Порядок забезпечення банків готівкою. Організація виконання касових операцій банків з клієнтами. Облік операцій з приймання та видачі готівки. Облік операцій із використанням платіжних карток.

Тема № 5. Облік розрахункових операцій.

Відкриття банками рахунків клієнтів та використання коштів за ними. Облік безготівкових розрахунків у банках.

Тема № 6. Облік операцій з кредитування.

Класифікація кредитних операцій та номенклатура рахунків, призначених для їх обліку. Облік кредитних операцій та їх забезпечення. Облік погашення заборгованості за наданими кредитами. Облік формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями. Облік доходів за кредитними операціями.

Тема № 7. Облік депозитних операцій.

Класифікація депозитних операцій у Плані рахунків бухгалтерського обліку банків. Порядок відкриття строкових та ощадних депозитних рахунків. Облік депозитів (залучених вкладів) у банку. Облік нарахованих та сплачених доходів та витрат за депозитними операціями.

Тема № 8. Облік операцій з цінними паперами.

Класифікація цінних паперів і операцій з ними. Характеристика рахунків для обліку операцій з цінними паперами. Облік цінних паперів у торговому

портфелі банку, портфелі банку на продаж та портфелі банку до погашення. Облік боргових цінних паперів власної емісії.

Тема № 9. Облік операцій в іноземній валюті.

Класифікація операцій з іноземною валютою. Характеристика валютних операцій. Облік операцій з купівлі-продажу іноземної валюти для власних потреб банку. Облік операцій з купівлі-продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів. Порядок здійснення операцій на поточних рахунках клієнтів в іноземній валюті

Тема № 10. Облік операцій з основними засобами.

Загальна характеристика рахунків для обліку основних засобів банків. Облік основних засобів на різних стадіях їх життєвого циклу. Облік об'єктів операційних основних засобів, переданих або отриманих в операційну оренду. Інвентаризація основних засобів і відображення в обліку її результатів.

Тема № 11. Облік операцій з нематеріальними активами.

Сутність нематеріальних активів банку. Облік надходження нематеріальних активів у банках. Облік нематеріальних активів протягом терміну їх корисного використання.

Тема № 12. Облік операцій з лізингу.

Економічна сутність лізингу. Облік операцій з фінансового лізингу. Облік операцій з оперативного лізингу. Облік доходів за фінансовим лізингом.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті:

Основна література:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000р. №2121-III
2. Волкова І.А. Бухгалтерський облік у банках: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2011
3. Медвідь Л.Г., Форостяк І.В. Облік в банках: Посібник. – Магнолія 2006, 2015

Допоміжна література:

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006р. №3480-IV

2. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997р. №723-97-ВР
3. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ від 01.06.2011р. №174
4. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 03.10.2005р. №358
5. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.11.2004р. №555
6. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 20.12.2005р. №480
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.06.2004р. №280
8. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з похідними фінансовими інструментами в банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 31.08.2007р. №309
9. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затверджена Постановою Правління НБУ від 12.11.2003р. №492
10. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління НБУ від 21.01.2004р. №22
11. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затверджене Постановою Правління НБУ від 30.12.1998р. №566

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

12. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/a#Find>
13. Всеукраїнська професійна газета «Все про бухгалтерський облік». Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua/ukr>
14. Видавнича група «Баланс клуб». Режим доступу: <https://balance.ua/ua/news/>

4. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти

Питання для підсумкового контролю (залік):

1. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках.
2. Принципи бухгалтерського обліку в банках.
3. План рахунків бухгалтерського обліку в банках.
4. Особливості синтетичного обліку в банках.
5. Аналітичний облік у банках.

6. Організація бухгалтерського обліку в банках.
7. Об'єкти обліку і бухгалтерські рахунки.
8. Класифікація балансових та позабалансових рахунків.
9. План рахунків бухгалтерського обліку банків (крім Національного банку України) і принципи його побудови.
10. Баланс банку.
11. Форми синтетичного обліку.
12. Характеристики і форми аналітичного обліку.
13. Банківська документація.
14. Облік розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним фондом.
15. Дія принципів нарахування, відповідності, обачності у відображення в підсистемі фінансового обліку доходів (витрат).
16. Складові власного капіталу банку.
17. Характеристика рахунків для обліку власного капіталу.
18. Облік операцій з формування статутного капіталу.
19. Облік операцій банку з акціями власної емісії при їх викупі, перепродажу, анулюванні.
20. Облік розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним капіталом.
21. Облік операцій з нарахування дивідендів та розрахунків з акціонерами.
22. Організація і нормативно-правове забезпечення ведення касових операцій у банках України.
23. За якими видатковими документами видається готівкова національна валюта.
24. За якими видатковими документами видається готівкова іноземна валюта.
25. Облік нарахування дивідендів акціонерам за акціями банків.
26. Характеристика об'єктів обліку в складі доходів і витрат банку.
27. Правила обліку доходів і витрат.
28. Характеристика рахунків для обліку доходів і витрат.
29. Облік доходів і витрат банку на основі базових принципів МСБО.
30. Облік фінансового результату і розподілу прибутку.
31. Організація роботи з готівкою в банках.
32. Документальне забезпечення та облік операцій кас з оприбуткування готівки.
33. Документальне оформлення та облік видаткових операцій кас.
34. Інксація грошової виручки.
35. Зберігання і облік цінностей та документів у грошових сховищах.
36. Ревізія цінностей і відображення в обліку операцій, пов'язаних з результатами ревізії; і списання нестач коштів, оприбуткування надлишків.
37. Принципи безготівкових розрахунків клієнтів банку.
38. Характеристика платіжних рахунків клієнтів у банках.
39. Облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями.
40. Облік операцій при розрахунках платіжними вимогами-дорученнями.
41. Облік операцій при розрахунках розрахунковими чеками.
42. Облік операцій при розрахунках акредитивами.
43. Облік розрахунків за допомогою систем дистанційного обслуговування.

44. Облік коштів за операціями з емісії та видачі банківської платіжної картки.
45. Внесення коштів на картрахунки юридичних і фізичних осіб.
46. Безспірне стягнення коштів.
47. Облік розрахунків клієнтів з використанням банківських пластикових карток.,
48. Організація обліку кредитних операцій.
49. Характеристика рахунків для обліку кредитних операцій.
50. Облік операцій і послуг кредитного характеру.
51. Облік операцій з формування і використання резерву на покриття можливих втрат за кредитами.
52. Порядок списання безнадійних кредитів.
53. Облік операцій кредитного характеру на прикладі факторингових операцій.
54. Облік операцій з нарахування і справляння процентів за користування банківськими кредитами та комісійних за надання послуг кредитного характеру.
55. Характеристика депозитних рахунків.
56. Порядок відкриття строкових та ощадних депозитних рахунків.
57. Облік нарахування та сплати процентів за депозитними рахунками.
58. Сутність класифікація цінних паперів і операцій з ними.
59. Характеристика рахунків для обліку операцій з цінними паперами.
60. Облік операцій з цінними паперами, придбання з метою перепродажу.
61. Облік довгострокових вкладень банку в цінні папери.
62. Характеристика валютних операцій.
63. Оцінка і переоцінка об'єктів обліку в іноземній валюті.
64. Характеристика поточних рахунків клієнтів в іноземній валюті.
65. Порядок здійснення операцій на поточних рахунках клієнтів в іноземній валюті.
66. Облік неторговельних операцій з валютними цінностями.
67. Організація безготівкових міжнародних розрахунків шляхом запровадження кореспондентських відносин.
68. Облік експортно-імпортних операцій.
69. Облік операцій з купівлі та продажу іноземної валюти.
70. Облік форвардних і ф'ючерсних операцій.
71. Облік активних і пасивних операцій в іноземній валюті.
72. Документальне оформлення операцій з обліку основних засобів.
73. Облік руху основних засобів.
74. Облік переоцінки та поточного ремонту основних засобів.
75. Облік об'єктів операційних основних засобів, переданих або отриманих в операційну оренду.
76. Облік основних засобів, прийнятих банком під заставу наданого кредиту.
77. Інвентаризація основних засобів і відображення в обліку її результатів.
78. Сутність нематеріальних активів банку.
79. Документальне оформлення операцій з обліку нематеріальних активів.
80. Господарські операції з нематеріальними активами та їх облік.

81. Характеристика рахунків для обліку операцій із нематеріальними рахунками.
82. Сутність фінансового лізингу.
83. Характеристика рахунків для обліку операцій за лізингом.
84. Облік фінансового лізингу банком – лізингодавцем.
85. Облік доходів за фінансовим лізингом у вигляді процентів.
86. Облік фінансового лізингу банком лізингоодержувачем.
87. Облік процентних витрат за фінансовим лізингом.
88. Порядок ведення інвентарної книги.
89. Пояснити відмінності депозиту від вкладу.
90. Порядок випуску та оформлення ощадних (депозитних) сертифікатів.